

Asia: VN/18925/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Reilu kauppa ry kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Pidämme EU:n asetusta pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä tärkeänä keinona puuttua työperäiseen hyväksikäyttöön sekä Suomessa että yritysten kansainvälisissä arvoketjuissa. Maataloustuotannossa työperäisen hyväksikäytön riski on korkea. Pakkotyötä esiintyy suomalaisyritysten tuotantoketjuissa esimerkiksi kaakaon, kahvin, teen, hedelmien ja puuvillan viljelyssä kehittyvissä maissa ja luonnonmarjojen poiminnassa kotimaassa.

Tässä huomioitamme esitysluonnoksesta:

1. Pidämme kannatettavana, että yritysvastuulain ja pakkotyöasetuksen noudattamista valvoo sama viranomainen. Viranomaisen toiminnalle on varmistettava riittävät resurssit, osaaminen sekä tiedonkulku muiden viranomaisten, kuten työsuojeluviranomaisen kanssa. Esitetty arvio henkilöresursseista vaikuttaa riittämättömältä. Riskiperusteinen ja vaikuttava valvonta edellyttää parempia henkilöresursseja.

2. Yritysten neuvominen, erityisesti alkuvaiheessa, on edellytys asetuksen onnistuneelle toimeenpanolle. Tältä osin tulee varmistaa viranomaisten resurssien riittävyys ja osaaminen. Lisäksi Suomen tulee varmistaa komission eri talouden toimijoille ja erityisesti PK-yrityksille annettavien

tukitoimenpiteiden ja ohjeiden riittävyys sekä kouluttaa ja tukea PK-yrityksiä sekä Suomessa että suomalaisyritysten toimitusketjuissa asetuksen soveltamisessa (asetuksen 10 artikla: Mikroyrityksille ja pk-yrityksille tarkoitetut tukitoimenpiteet sekä 11 artikla: Ohjeet)

3. EU-maiden viranomaisten yhteistyöhön tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tämä on tärkeää, jotta pelikenttä on koko EU-alueella sama ja eri maiden viranomaiset tulkitsevat komission ohjeistuksia yhteneväisesti.

4. Valvonnan perusteena tulee olla ILO-määritelmän mukaiset pakkotyön riski-indikaattorit ja sen tulee sisältää valtion määräämä pakkotyö.

5. Emme kannata esitysluonnoksen rajausta jättää mahdollisten tarkastusten ulkopuolelle asumiseen käytettävät tilat. Esimerkiksi luonnonmarjanpoimijoiden hyväksikäytön tutkinnoissa asuinolojen tarkastaminen on ollut olennaista. Valvoville viranomaisille tulee sallia välttämättömissä tilanteissa ja tarkkarajaisesti mahdollisuus tarkastaa työtä tekevien asuinoloja.

6. Pakkotyöasetuksen uudelleentarkastelussa Suomen tulee huolehtia, että todistustaakan jakautumista koskevat säädökset muutetaan niin, ettei todistustaakka ole viranomaisilla vaan sillä, joka saattaa tai asettaa tuotteen markkinoille. Uudelleentarkastelussa tulee lisäksi varmistaa, että päätös pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden markkinoille asettamisen kiellosta on kumottavissa vain, jos pakkotyön uhreille on tarjottu korjaavia toimenpiteitä.

Nousjoki Josetta
Reilu kauppa ry